

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
НОВІА УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК, М. ТУРКУ, ФІНЛЯНДІЯ
УНІВЕРСИТЕТ МИКОЛАСА РОМЕРІСА, М. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА
ЖЕШУВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ІГНАЦІЯ ЛУКАСЕВИЧА, М. ЖЕШУВ, ПОЛЬЩА
БАТУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ШОТА РУСТАВЕЛІ, М. БАТУМІ, ГРУЗІЯ
ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ
«ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ» ДЕСПРО
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ТОВАРИСТВО НЕЗАЛЕЖНИХ ЕКСПЕРТІВ»

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

«РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»

12-13 березня 2021 року, м. Київ

УДК 316.4:316.6:159.9

ББК 65.272 : 88.5

М

Друкується за ухвалою Вченої ради факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 10 від 25.02.2021 року)

Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (12 – 13 березня 2021 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. – 221 с.

Рецензенти:

А. Б. Коваленко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Н. В. Пророк – доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Редакційна колегія:

Данилюк І. В., доктор психологічних наук, професор,
Александров Д. О., доктор психологічних наук, доцент,
Львовичкіна А. М., доктор психологічних наук, професор,
Люта Л. П., кандидат соціологічних наук, доцент,
Чернуха Н. М., доктор педагогічних наук, професор,
Чуйко О. В., доктор психологічних наук, доцент,
Швалб Ю. М., доктор психологічних наук, професор

У матеріалах міжнародної конференції викладено результати досліджень щодо найбільш актуальних міждисциплінарних проблем теорії і практики соціальної роботи, зокрема їх психологічних, соціологічних та правових аспектів. Представлені наукові розробки дослідників будуть корисні фахівцям соціальної роботи, психологам, юристам, соціологам, адміністративним працівникам соціальної сфери, представникам недержавних громадських організацій, усім, хто цікавиться проблемами сучасної соціальної роботи, її розвивальним потенціалом, управлінням соціальними процесами тощо.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

Зміст

<i>Александров Д.О.</i> Благополуччя як провідна системоутворююча категорія соціальної роботи.....	6
<i>Б'янка Г. Г.</i> Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи в об'єднаній територіальній громаді.....	9
<i>Беридзе К., Девадзе Х.</i> Исследование самооценки студентов с высокими академическими достижениями	12
<i>Борисова А.В.</i> Функціональні ролі соціального працівника в громаді в контексті роботи з сім'єю.....	14
<i>Бугай А.О., Чистякова А.К.</i> Робота із соціальною тривогою методами кпт в груповому форматі	16
<i>Бутенко Н.В.</i> Образ клієнтів соціальної роботи у сучасній культурі	19
<i>Варшанидзе Э., Беридзе Р., Гурам Ч.</i> Роль психологических взаимоотношений между медицинским персоналом и пациентом в процессе реабилитации	21
<i>Васильєва-Халатникова М.</i> Правозахисні соціально-реабілітаційні практики у роботі з дитиною з інвалідністю у закладі освіти	25
<i>Вернік О.Л.</i> Особливості сприймання викладачами дистанційної форми навчання	27
<i>Візнюк І. М.</i> Соціально-психологічні рекомендації учасникам освітнього процесу в умовах online-навчання	29
<i>Вознюк Л.</i> Соціальний розвиток особистості в системі сучасної шкільної освіти	32
<i>Волинець Н.В.</i> Проблеми надання медичних і соціальних послуг та психологічної допомоги в умовах пандемії COVID-19.....	35
<i>Воробйова Є.С., Романова В.С.</i> Теоретична модель розвитку комунікативної компетентності учасників тренінгу	38
<i>Габа І.М.</i> Особливості соціальної роботи з безробітною молоддю.....	40
<i>Гальцева Т.О.</i> Програма розвитку навчальної самоефективності соціального педагога.....	42
<i>Голотенко А.А.</i> Становище внутрішньо переміщених осіб на ринку праці: соціально-психологічний аспект	45
<i>Голубенко Т.О.</i> Концептуальні основи формування управлінської компетентності у майбутніх фахівців соціальної сфери	48
<i>Датченко Н.А.</i> Забезпечення найкращих інтересів дитини як пріоритет державної політики у сфері охорони дитинства	51
<i>Дербеньова А.Г., Швалб А.Ю.</i> Деякі аспекти проблематики організації проведення соціально-психологічного тренінгу в умовах дистанційного навчання	54
<i>Дзюба Н.В.</i> Молодіжна робота в громадах: проблеми молоді як основа роботи з молоддю	57
<i>Дідковський С.В.</i> Три технології проектування.....	60
<i>Дробот О.В.</i> Образ пандемічного світу та пандемічна свідомість	63
<i>Дячок О.В.</i> Волонтерська екологічна діяльність у громаді як чинник благополуччя особистості.....	65
<i>Журба І.О., Ядвіга О.В.</i> Соціальна адаптація учасників АТО/ООС через професійну перепідготовку.....	68
<i>Захаріна М.І.</i> Особливості здійснення соціальної роботи з дітьми у громадах.....	71

<i>Зубчик О.М., Попелишкіна А.В.</i> Соціально-психологічний супровід дітей з розумовою відсталістю в контексті соціальної роботи	73
<i>Іващенко А.С.</i> Кейс-мітинги як адаптована до процесів організації форма інкаутер-груп.....	76
<i>Katamadze D., Rusieshvili N.</i> Identity and Self concept formation in Adolescence Age	78
<i>Карамушка Т.В., Шиковець С.О.</i> Профілактика синдрому емоційного вигорання в професійній діяльності фахівця соціальної роботи	81
<i>Каркач А.В.</i> Цифровізація як ресурс формування активного старіння	84
<i>Карпук В.В.</i> Ключові навички XXI століття - наскрізний компонент формування соціальної компетентності	87
<i>Кечакмадзе Р. И., Беридзе Х. О.</i> Послеродовая депрессия в случае первого и второго ребенка	90
<i>Кірова К.</i> Роль соціальної реклами в ефективному впровадженні соціальних проектів.....	93
<i>Климанська Л.Д., Галецька І.І., Климанська М.Б.</i> Життя в період пандемії: фрейм переживання загрози.....	95
<i>Кожина Г.М., Зеленська К.О., Перепьолкіна К.М.</i> Організація практики для студентів, майбутніх соціальних працівників у Харківському національному медичному університеті	98
<i>Коломієць Л. І.</i> Формування готовності майбутніх фахівців із соціальної роботи до діагностування потреб територіальної громади.....	101
<i>Кравченко О.О.</i> Соціально-педагогічний патронаж учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання	103
<i>Литва Л.А.</i> Застосування арт-терапевтичних методів у роботі із пацієнтами дитячих лікувальних закладів довготривалого перебування: досвід впровадження курсу «Мистецькі методи в соціальній роботі»	105
<i>Ліберда О.В.</i> Особливості переживання самотності у зрілому віці.....	107
<i>Львовичкіна А.М.</i> Особливості зеленої соціальної роботи у громаді	110
<i>Люта Л.П.</i> Проблематика свободи в сфері соціальної роботи	112
<i>Маковецька А.С.</i> Ретроспективний аналіз проблеми взаємодії сім'ї і школи у вихованні гіперактивних учнів	115
<i>Максимова Н.Ю.</i> Актуальні напрями соціальної роботи з дітьми	118
<i>Мельник І.М.</i> Психологічні особливості соціального супроводу жінок, які переживають втрату дитини.....	119
<i>Мельник Ю.В.</i> Багатовимірна модель basic ph в роботі з життєвими кризами викликаними пандемією	122
<i>Месхидзе Ш., Келенджеридзе М.</i> Особенности педагогических конфликтов	125
<i>Михнюк С.В.</i> Зміст професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.....	128
<i>Могилка О.П., Мозгова Т.П., Терьошина І.Ф., Гайчук Л.М.</i> Розвиток лідерського потенціалу підлітків у роботі центрів денного перебування як елемент програми зменшення шкоди від вживання ними наркотиків... ..	130
<i>Мухіна В.В., Шайда Н.П.</i> Психологічні особливості соціалізації студентів	133
<i>Новікова К. Д.</i> Методи профілактики розповсюдження віл/сніду серед підлітків в Україні	135
<i>Опанасенко Л. А.</i> Коучинг у роботі з молоддю: переваги та обмеження	138
<i>Павленко О.В.</i> Психологічне благополуччя юнацтва в системі освіти, як предмет психологічної роботи	140
<i>Паламарчук О.М.</i> Особливості діяльності фахівців з соціальної сфери в малих територіальних громадах	143

Г.М. Кожина¹, К.О. Зеленська², К.М. Перепьолкіна³,
*¹ Д.мед.н., професор, завідувач кафедри психіатрії,
наркології, медичної психології та соціальної роботи
Харківського національного медичного університету, м. Харків*
*² К.мед.н., доцент кафедри психіатрії,
наркології, медичної психології та соціальної роботи
Харківського національного медичного університету, м. Харків*
*³ Викладач кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та соціальної роботи
Харківського національного медичного університету, м. Харків*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У сучасних умовах, підготовка майбутніх соціальних працівників має орієнтуватися на запити, що є у суспільстві, базуватися на традиціях, які склалися у навчальному закладі та ресурсах, доступних для підвищення рівня професійної компетентності майбутніх фахівців. У Харківському національному медичному університеті спеціальність соціальна робота є одна з наймолодших, то ж традиції починають формуватися сьогодні.

В Україні зараз багато проблем, що можуть ускладнювати соціалізацію різних верств населення та впливати на якість їхнього життя. Це і внутрішньо політичні процеси, викликані кризовими явищами та реформуванням у багатьох сферах, війна та окупація частини території, що призвело до внутрішньої міграції населення, і відтік громадян працездатного віку, які працевлаштовуються за кордоном залишаючи сім'ї на тривалий час, і недостатній рівень матеріального та соціального забезпечення одиноких непрацездатних громадян тощо. Але є ще один потужний фактор, що впливає на рівень якості життя людини – це стан здоров'я. Може здаватися, що це суто медична проблема, та проаналізувавши сучасний ринок праці, виявили, що є попит на соціальних працівників, які готові будуть працювати з людьми, котрі мають проблеми, викликані станом здоров'я.

Законодавство України сьогодні надає широкі можливості для розвитку галузі соціального захисту. Значна частина соціальних послуг, у вигляді соціального замовлення, соціальних ініціатив громадян та недержавних організацій делегується громадському сектору. Благодійні фонди, громадські організації беруть на себе вирішення різних проблем, особливо, коли мова йде про соціальний захист таких категорій як ув'язнені, споживачі наркотиків, жінки комерційного сексу, чоловіки, які мають секс з чоловіками тощо. То ж кафедра психіатрії наркології, медичної психології та соціальної роботи Харківського національного медичного університету, на базі якої здійснюється підготовка майбутніх фахівців соціальної роботи одним із напрямків практичної підготовки студентів обрала програми зменшення шкоди для уразливих груп населення у Харківській області.

Поняття «зменшення шкоди» з'явилося у Європі наприкінці двадцятого століття як відповідь на розповсюдження ВІЛ-інфекції та СНІДу серед людей, які споживають наркотики ін'єкційно. Така стратегія передбачає забезпечення доступу уразливих груп населення до послуг, що сприятимуть збереженню здоров'я, з урахуванням характерних для певної поведінки ризиків.

В Україні сьогодні такі програми фінансуються Державною установою «Центр громадського здоров'я МОЗ України» та міжнародними благодійними організаціями.

Програми зменшення шкоди передбачають функціонування пунктів обміну шприців, видачу презервативів, тестування на ВІЛ-інфекцію, вірусні гепатити та інфекції, що передаються статевим шляхом, виявлення та супровід ВІЛ-інфікованих до спеціалізованих медичних установ, консультування з питань збереження здоров'я, та профілактики ризикованої поведінки, проведення скринінгового опитування щодо захворювань на туберкульоз та захист прав представників груп ризику.

Соціальний працівник, який надає послуги уразливим категоріям населення повинен бути готовим до роботи в шкідливих та небезпечних умовах, володіти знаннями та навичками захисту себе, оскільки безпосередньо працює в середовищі, у якому можуть знаходитися люди у стані наркотичного сп'яніння, люди хворі на соціально-небезпечні захворювання або потрапити під час виконання своїх обов'язків під рейди правоохоронців, що проводяться у місцях де жінки комерційного сексу надають послуги своїм клієнтам. Часто соціальний працівник працює з клієнтами під час вуличного аутрич-маршруту у будь яку пору року, що також пов'язано з певними ризиками.

До програм зменшення шкоди за принципом «рівний-рівному» залучаються представники уразливих груп. Часто - це споживачі наркотиків, які знаходяться на замісній підтримувальній терапії, або після реабілітації. Для них це важливий стимул утримуватися у стані ремісії, вони добре знають цільову групу та допомагають встановлювати з ними контакт, консультують і допомагають у тестуванні, але їх стан здоров'я, як правило, не дозволяє їм якісно працювати з документацією, виконувати іншу відповідальну роботу, яка потребує певного рівня знань та навичок. То ж соціальний працівник має бути наставником та ментором для такого працівника.

Важливими для майбутнього фахівця соціальної сфери є навички взаємодії з партнерськими організаціями надавачами послуг різним цільовими групами. Такі навички студенти також отримують під час проходження практики.

Сьогодні студенти, які навчаються у ХНМУ за спеціальністю соціальна робота, окрім інших соціальних служб, проходять практику у благодійних фондах, реабілітаційних центрах, де ведеться робота з людьми, що потребують допомоги у соціалізації та мають проблеми зі здоров'ям. Студенти мають змогу контактувати з клієнтами з різних уразливих груп, вивчати їх поведінку, потреби, знайомитися з сучасними формами та

методами роботи з ними, спілкуватися з досвідченими фахівцями у галузі соціальної роботи і знайомитися з представниками партнерських організацій та механізмами взаємодії між ними.

Важливим напрямком практичної підготовки майбутніх соціальних працівників є формування у них навичок роботи з підлітками, які практикують ризиковану поведінку. Оскільки ризикована поведінка підлітка є проявом комплексу проблем, з якими стикається дитина то ж і навички мають бути для роботи як із самим підлітком, так із сім'єю, з підлітковими неформальними угрупованнями представниками правоохоронних органів, правозахисних організацій, педагогічними та медичними працівниками.

Для знайомства студентів-майбутніх соціальних педагогів з кращими практиками соціальної роботи з підлітками, які практикують ризиковану поведінку, однією із баз практики було обрано Центр денного перебування «Компас». Під час практики студенти знайомляться зі стандартами надання соціальних послуг підліткам-споживачам наркотиків, вчать надавати індивідуальні консультації щодо збереження сексуально-репродуктивного здоров'я та проводити групові профілактичні заходи, здійснювати моніторинг порушення прав підлітків тощо.

Отже, організація практики студентів-соціальних працівників у Харківському національному медичному університеті орієнтована на створення умов для майбутніх фахівців соціальної роботи, що сприятимуть підвищенню їх конкурентоздатності на ринку праці за рахунок спеціалізації закладу вищої освіти та співпраці з організаціями, що працюють у напрямку збереження здоров'я різних категорій населення.
